

még kitermelni ahhoz, hogy az út a mélybe szabadon megnyíljk. Ez a feladat a mélység növekedését is figyelembevéve meghaladta csoportunk lehetőségét, ezért a feltáró munkát itt beszüntettük.

Ugyanitt a művelés alatt álló kb. 20 m magas kőfalon újabb robbantások nyomán kb. 120 m-rel távolabb újabb barlangnyílás tárult fel, ennek bejárása során kiderült, hogy mintegy 50 m mélységig szabadon járható és végig köröskörül igen gazdagon borítják a falakat az aragonit borsókás képződmények. Ennek a barlangnak a kutatását az ott folyó kőtermelés nem tette lehetővé. Ezeknek a nagyon gazdagon aragonittal disztett barlangoknak a megvédése nagyon indokolt lenne, azonban ez a mészkő termelésének más bányarészbe való áthelyezését kíváná. E barlangok további sorsának ügyében levélben megkerestük a Természetvédelmi Hivatalt, azonban onnan választ sem kaptunk. A Hivatal részéről történő helyszíni szemlére a sürgetésünkre a közeljében fog sor kerülni.

Klíma vizsgálatainkat ez évben is folytattuk és megemlíthetjük, hogy a Sátorkő-pusztai barlang hőmérséklete az év különböző időszakában közel állandó volt, 13,5 C° és 14,5 C° között volt, ugyanakkor a relatív páratartalom 97-99 % között mozgott. A Pilis-nyergi-viznyelőbarlangban, mely nyáron is nyirkos, csak 6 C° volt az átlagos hőmérséklet.

Az FTSK Barlangkutató Szakosztály Központi
csoportjának 1979. évi jelen-
tése

Vidics Zoltánné /szerk./

Tartalom

- Egerszög - Teresztenye térségében végzett kutatások
- Hosszúhegyi-Háromlyuku-zsomboly
Térképezés /Solymár, Vértes-hg./
Kötélbiztosítás elméleti és gyakorlati problémái
Ingázás
Lapkás ereszkedő eszköz
- Rácskai-barlang /őslények/
- Szalonnai Melegforrás-barlangja
Egyes barlangi képződmények vizsgálatának és bemutatásának új módszere: a négy budai nagybarlang vizsgálati eredményei
Az Országos Barlangverseny "Solymár"
Kapcsolatok, egyebek
Zárszó

- Beszámoló a megjelölt fejezeteket tartalmazza

Az Égerszög-Teresztenye térségében végzett megfigyelő és kutató munka

Az 1979-es évben - az előző évekhez hasonlóan 6-7 alkalommal tudtunk megfigyeléseket végezni.

Feltáró kutató tevékenységre 1979 augusztus 9-21-ig szerveztük a táborunkat - Égerszögön.

A táborban 18 fő vett részt, naponta átlag 10 fő.

A tábor felszerelése - szerény anyagi helyzetünkől adódóan - egyszerű munkaeszközökből állt. A tábor ideje alatt kitermelt anyagok mennyiségére nem térek ki, nem játszik döntő szerepet.

Az év folyamán végeztünk megfigyeléseket és terepbejárásokat a Szabadság-, Teresztényei-, Danca-barlangok vízgyűjtő területén.

A tábor ideje alatt Szabadság-barlangban és a vízgyűjtő területén végeztünk feltáró kutató munkát.

Teresztenye térségében, a tábor ideje alatt csak a kutatóhelyek felkeresésére és azok komolyabb szemre vételére került sor.

A megfigyelésekről és a végzett kutató munkáról barlangonként és kutató-helyenként számolunk be a következő oldalakon.

Folytattuk továbbá a Szabadság-barlang fotódokumentációjának bővítését. Ezek közül egyes itt be is mutatunk.

Szabadság-barlang - Égerszög - Aggteleki-hegység

A Szabadság-barlang végpontján lévő kutatási helyet víz töltötte ki ezért ott nem tudtuk a tervezett kutatást folytatni.

Megfigyeléseket végeztünk a végpont közelében lévő, ugynevezett Kis-kuszodában a továbbjutási lehetőséget keresve.

A barlangban időszakosan folyó vizeket egy víznyelő vezeti le az alsó hasadék rendszerbe. Bővebb vízhozam esetén a nyelő megtelik és a víz továbbfolyik a jelenlegi járatszinten, keresztül a Kuszodán és az Oriás-teremben kerül a Pokol alsó járatába. Az utóbbi évek megfigyelései alapján, évente legalább két esetben, tavaszi olvadáskor feltétlenül, de az őszi esőzések alkalmával, ha nem is olyan nagy mértékben.

A fent említett víznyelő /a Dagonyánál/ két méterig járható az alját leülepedett agyag tölti ki. A víznyelő mögött a túlfolyási időszakban képződött vizesés, mélyledést alakított ki a kavicsos hordalékban. Ezt megbontva egy kb. 25 cm széles és 60 cm hosszú, szálkőben képződött hasadékot találtunk. A hasadékot 50 cm-es mélységig kvarckavics, ezalatt pedig leülepedett agyag töltött ki. A víznyelőben lévő vízből megtöltöttük a kb. másfél méter mély hasadékot. Három hónap múlva a víznyelőből elfolyt az összes vízmennyiség, míg a hasadékban lévő víz csak néhány centimétert süllyedt. Öt hónap múlva az összes vízmennyiség elfolyt a hasadékból. Továbbiakban a víznyelő megbontását tervezzük.

Geológiai vizsgálatokat végeztünk a bejáratától a Nagy-lobogóig.

A vizsgálatok még nem értek olyan stádiumba, hogy arról ebben a jelentésben be tudjunk számolni.

Szabadság-barlang víznyelő területén többször végeztünk megfigyeléseket. Így akadtunk rá több berogyásra, melyek megbontását terveztük is. Az idén nyáron a tábor alatt a Kecske-kúttól 500 m-re /Ny/ a Vadetetés-töbör oldalában megbontottunk két berogyást. Az egyikben kb. két méter mélységben eltömődött vízmosa járatot találtunk.

A munkát versenyszerűen a táborunkat meglátogató BEAC csapatával közösen végeztük.

A továbbiakban tervezzük az eltömődött járat tovább mélyítését.

A teresztenvei kutatási területen lévő ugynevezett; Ácsoltvíznyelőben a magas vízállás miatt nem tudtunk előbbre haladni. Ezen a munkahelyen, csak egy igen száraz időszak után lehet majd ismét dolgozni.

A teresztenvei kutatási területen, a Veszettárpás-töbörben lévő régi munkahelyen /vagy mellette a közelben/ ismét tervezzük a munka folytatását. Ezen a munkahelyen a régi ácsolat teljesen elkorhadt. Az 1979-es tavasz nagy vízhozama beomlasztotta a kutató-aknát. A beomlott anyag kitermelése csak akkor lehet eredményes, ha időtálló vasbeton védőfallal vennénk körül. A tervezés folyamatban van. Elkészülte után válik lehetőség a várható költségek kiszámítására és az anyagi alap megteremtésére. Bizunk benne, hogy az elkövetkező évek folyamatos megfigyelései és a gondos tervező munka eredményre fog vezetni.

Danca-barlang, Égerszög - Aggteleki-hegység

Megfigyeléseket végeztünk a Pitics-hegy oldalában lévő Danca-barlangban. A forrásbarlang kb. 50 méter hosszban járható. A végpontját hatalmas omlás zárja el. Az omlás hasadécai között feltehetően van továbbjutási lehetőség. A hasadékból érezhető a légmozgás, így a barlang levegője tiszta.

Az idén augusztusban tartott kutatótábor alkalmával néhány túrát tettünk a Danca-barlangban. A barlang jelenlegi végpontját képező hatalmas törmelékhalom tetején, a leszakadt tömbök között kerestünk továbbjutási lehetőséget É-i irányban. Eközben egy borz-koponyát találtunk, valamint egy nagyobb kupacnyi, fekete, porszerű anyagot, ami tele volt sommaggal és rovarpáncélok töredékeivel. Valószínűleg szétmálott ürülék volt, talán a betévedt és eltévedt vagy a kürtöbe fönről beesett borztól származik. A patakmeder mellett, a törmelékre vezető feljárat előtt szintén csontmaradványokat találtunk. Az anyagokat eljuttattuk a MÁFI Múzeumába Kordos Lászlóhoz.

A túrák során kőzettani és tektonikai-megfigyeléseket, méréseket is végeztünk az esetleges későbbi feltárási munkák megtervezéséhez. /Kraus Sándor/

Jelentés a hosszú-hegyi Három-lyukú-zsomboly /Pilis-hegység/ feltárási munkáiról

A pilisi hosszú-hegyi Három-lyukú-zsomboly feltárási munkájának folytatására 1979. július 28. és augusztus 13. között tábor szerveztünk a hegyen.

Résztvett a feltáráson összesen 24 fő, naponta átlagosan 14 fő, az FTSK Barlangkutató Szakosztály, valamint a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola Sportkörének tagjai.

A tábor felszerelését egyrészt a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola adta: sátrakat, gumimatracokat, hálósákokat, villanymotorral hajtott csörlőt, agregátort, üzemanyagot, hágsót, szállításhoz teherautót, másrészt az FTSK Barlangkutató Szakosztály biztosító köteleket, védősisakokat, feltáró szerszámokat, munkaruhákat és

pénzbeni ellátást. A Pilisi Parkerdőgazdaság pilisszentkereszti egysége lovasfuvarral szállította fel és tábor végén vissza a felszerelést, közben még kétszer ivó és mosdóvizet, térítés nélkül.

A feltárás a barlang mélyítéséből állott. Összesen mintegy 30 tonna törmelékot szállítottunk a felszínre, ezáltal a barlang mintegy 5 méterrel lett mélyebb. Újabb járatot nem találtunk. Az állati csontlelet - a korábbi évekhez képest - szegényes volt. Ezeket értékelésre átadjuk dr. Kordos Lászlónak, aki évek óta tanácsadónk és munkatársunk. /Máté József/

Rácskai-barlang /Remete-szurdok, Budai-hegység/

A barlang bejárása és a hévizes kiválások vizsgálatával egy időben néhány agyagmintát gyűjtöttem további feldolgozás céljából.

Az iszapolási maradványokban néhány kisebb osontmaradvány volt, amit a MÁFI-ba továbbítottam Kordos Lászlóhoz. Ebből az anyagból egy oickányfog biztosan pliocén /pannon/ korú, így ez az első pleisztocénnál idősebb barlangi lelet a Budai-hegységben.

Újabb üledékmennyiséget gyűjtöttem, amit eredeti állapotban vittem be a MÁFI-ba, azonban lényeges lelet ezekből nem került elő.

A kőfejtő triász mészkőtömbjeinek felszínén kipreparálódott ősmaradványok is vannak /Gastropodák, Megalodusok/, míg a barlangi agyagból néhány csiga-kőből került elő. Az anyag további feldolgozása folyamatban van. /Kraus Sándor/

Szalonnai melegforrás barlangja /Aggteleki-hegység/

A Szalonnai vasútállomástól Ny-felé, a mészégető mögött van egy felhagyott kőfejtő. Ennek szélén egy 22 C^o vízhőmérsékletű forrás fakad, ami rövidesen a Bodvába ömlik. Kőfejtés közben több, kisebb-nagyobb üreget találtak, amiket hamarosan betömtek. Kessler Hubert az 1930-as években járt némelyikben és az akkoriban felfedezett Ferenc és Szemlő-hegyi-barlangokból ismert borsóköveket látott az öreg falain. Számára ezzel bizonyítottá vált a borsókövek hévizes eredete. /Kessler H.: Föld alatti ösvényeken; Mora kiadó, Budapest, 1961, pl. 92./

A kőfejtő felhagyása után feledésbe merült az üregek léte, legalább is /tudtommal/ senki sem kutatta ezeket.

1978-ban az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság Kazincbarcika ivóvizellátásába kapcsolta a forrást. Ehhez a kőfejtő udvarán egy aknát, mellette pedig egy viztornyot készítettek, majd az egész területet körülkerítették.

Az akna mélyítése közben többször jártam a helyszínen és a sötétszürke, triász-mészkőben szabályosan kialakult gömbfülkét láttam. Az üregek falát "esztramosi típusú" borsókövek borították, felületükön /valószínűleg a vízből kivált/ fekete bevonattal. Borsókövek nemcsak a kőzetben, de a kisméretű cseppköveken is voltak /Ezt nevezem "esztramosi típusnak"/.

Feltételezhető, hogy az elsődleges, hévizes eredetű üregrendszer cseppkövesedés után /a kőzetblokk, vagy az egész hegység süllyedésével/ újból a melegvíz feltörési szintje alá került. Mivel aktív hévizes barlangban cseppkőkiválás nem lehetséges, valószínű, hogy a ma feltörő melegvíz a hegymozgások által létrejött, /vagy felujult/ törésmentén, ismételt feltörés eredménye.

A kidobált anyag között található képződményekből mintákat gyűjtöttem, ezeknek feldolgozása még hátra van. Egy kalocitlemez-tömböt is találtam, ez azonos felépítésű a Szemlő-hegyi-barlangban lemezekkel. /Kraus Sándor/

Az FTSK Barlangkutató Szakosztálya "Szabó József" csoportjának
1979. évi jelentése

Összeállította: Szablyár Péter

Tartalomjegyzék

0. Bevezetés
1. Kutatási terv az 1979-es évre
2. Szpeleológiai megfigyelések a Gruicul Pietrelor barlangban
 - 2.1. A terület vázlatos földtani leírása
 - 2.2. A Gruicul Pietrelor barlang leírása
 - 2.3. Morfogenetikai megfigyelések
 - 2.4. Hőmérsékletmérési adatok a Gruicul Pietrelor barlangban
 - 2.5. Csepegés intenzitás mérések a Gruicul Pietrelor barlangban
 - 2.6. Kitöltésvizsgálatok a Gruicul Pietrelor barlangban
 - 2.7. Hidrológiai megfigyelések
3. Barlangüregek felületeinek mikroforma vizsgálata
4. Barlangtérképezési és gépi adatfeldolgozási rendszer továbbfejlesztése
 - 4.1. Általános elvek a programok kidolgozásánál
 - 4.2. Program egyszerű, elágazás nélküli barlangszakaszok adatainak számításához
 - 4.2.1. A program bemeneti rendszere
 - 4.2.2. A program kimeneti adatai
 - 4.3. Program elágazásokat is tartalmazó barlangszakaszok mérési adatainak számításához
 - 4.3.1. A program bemeneti rendszere
 - 4.3.2. A program kimeneti oldala
5. Az 1979-es "KINIZSI VÁNDORKUPA" országos barlangverseny szervezésének néhány kérdéséről
6. A Hosszú-hegyi /Pilis hg./ Három-lyukú-zsomboly állapota a KTMF 1979-bes nyári tábora után
7. Külföldi utak
 - 7.1. Romániai túra
 - 7.1.1. A felkeresett barlangok rövid leírása
 - 7.2. NDK-beli barlangok felkeresése
8. Kapcsolatunk az aradi "LILLIACUL" amatőr barlangkutató csoporttal
9. Barlangász szakkönyvtárunk gyarapodása
10. Irodalom
11. Kutatási terv az 1980-as évre